

Χάλκη: Εκεί που ο χρόνος νικιέται (Αθανάσιος Μουστάκης, Δρ Θεολογίας)

/ [Πεμπουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Με την ευκαιρία της συμπληρώσεως εικοσιπέντε ετών του Οικουμενικού Πατριάρχου κ. κ. Βαρθολομαίου στην Καθέδρα της Πρωτόθρονης Εκκλησίας θυμήθηκα ένα κείμενο που με προτροπή και καθοδήγηση του Καθηγητού μας στη Θεολογική Σχολή κ. Γεωργίου Αντ. Γαλίτη είχα γράψει στο περιοδικό «Ανάπλασις» (αρ. φύλλου 339 Οκτώβριος-Δεκέμβριος 1991, σελ. 152) τις ημέρες της εκλογής του.

Σε εκείνο το άρθρο ανέφερα τα εξής:

«Με την εκλογή του νέου Οικουμενικού Πατριάρχου Βαρθολομαίου, κοντά στα άλλα ανακινήθηκε και το θέμα της επαναλειτουργίας της Θεολογικής Σχολής της Χάλκης.

Στο Λόφο της Ελπίδας

Η Σχολή αυτή, που βρίσκεται στη νήσο Χάλκη, ένα από τα Πριγκιπόννησα, ιδρύθηκε το 1843 από τον Πατριάρχη Γερμανό τον Δ' στην ανακαινισθείσα από τον ίδιο Μονή της Αγίας Τριάδος. Τα εγκαίνιά της έγιναν το 1844 και η διεύθυνσή της ανατέθηκε στον Κεφαλλονίτη λόγιο θεολόγο Κωνσταντίνο Τυπάλδο-Ιακωβάτο. Αρχικά ο κύκλος σπουδών ήταν τριετής, αργότερα όμως (1853) έγινε επταετής. Περιελάμβανε ένα πλήρες γυμνάσιο και σχεδόν πλήρη κύκλο θεολογικών μαθημάτων. Το πτυχίο της Σχολής θεωρείται ισότιμο του Πανεπιστημίου. ... Το 1971 η Τουρκική κυβέρνηση διέκοψε τη λειτουργία της./Η Σχολή κατέχει αξιόλογη Βιβλιοθήκη με 40.000 περίπου τόμους, καθώς και μεγάλο αριθμό χειρογράφων κωδίκων. Σπουδαία είναι η συλλογή εκκλησιαστικών κειμηλίων, που περιλαμβάνει αρχιερατικά, ιερατικά και διακονικά άμφια, χειρόγραφα και παλαιά έντυπα Ευαγγέλια, Ιερά Σκεύη, Σταυρούς ευλογίας και πολλά αξιόλογα προϊόντα της χρυσοκεντητικής.

Πολλοί από τους αποφοίτους της έγιναν Πατριάρχες, κατέλαβαν άλλα ανώτερα και ανώτατα Εκκλησιαστικά διακονήματα και λάμπρυναν Πανεπιστημιακές έδρες.

Μέρος της ιστορίας της Σχολής είναι και ο τελευταίος Σχολάρχης της, ο προσφάτως μεταστάς [4 Ιανουαρίου 1991] Μητροπολίτης Σταυρουπόλεως κυρός Μάξιμος [Ρεπανέλλης], ο οποίος για τέσσερις περίπου δεκαετίες βρισκόταν στο πηδάλιό της. Επί των ημερών του διεκόπη η λειτουργία της και τότε άρχισε με ελάχιστα μέσα το έργο της συντηρήσεως των εγκαταστάσεων μέχρι να επαναλειτουργήσει. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό το ότι μετά από δύο δεκαετίες «κλεισίματος» [1971-1991] βρίσκεται σε άριστη κατάσταση, ώστε σήμερα κάθε στιγμή να μπορεί να δεχθεί πάλι σπουδαστές και να διακονήσει την Εκκλησία.

Το περιβάλλον της Σχολής, το επιβλητικό και καλόγουστο κτήριό της, το πολύ πράσινο του λόφου της Ιεράς Μονής της Αγίας Τριάδος, η ηρεμία του γύρω χώρου και το υποβλητικό περιβάλλον βοηθούν τον μελετητή να επιδοθεί με όρεξη στην έρευνα και στην σπουδή σε αντίθεση με άλλες Σχολές που ως κτήρια και ως περιβάλλον απωθούν καθηγητές και φοιτητές.

Ο Πατριάρχης Βαρθολομαίος, πτυχιούχος της Χάλκης και για λίγα χρόνια βοηθός Σχολάρχης της, δείχνει ότι το ενδιαφέρον του θα είναι έντονο γι αυτό το κεφάλαιο της παιδείας του Γένους.

Η Ελληνική Κυβέρνηση θα πρέπει να συνεπικουρήσει, ώστε σύντομα να δούμε να αξιοποιούνται οι χώροι, η βιβλιοθήκη, ο περιβάλλον χώρος και η παράδοσή της. Θα μπορούσε να λειτουργήσει ως καλά οργανωμένο Πατριαρχικό Μεταπτυχιακό Θεολογικό Σεμινάριο, ώστε να αποφεύγονται οι μετακινήσεις των ενδιαφερομένων στη Δύση. Θα μπορούσε να αποτελέσει πόλο έλξης για αλλοδαπούς που επιθυμούν να σπουδάσουν Ορθόδοξη Θεολογία. Το μεγαλύτερο πλεονέκτημα ενός τέτοιου Σεμιναρίου θα είναι ότι οι σπουδαστές του, «κοινοβιάζοντας» στον ιερό χώρο της Μονής της Αγίας Τριάδος, θα έχουν στενή επαφή με τη λειτουργική ζωή της Εκκλησίας, αποφεύγοντας έτσι την καλλιέργεια Ακαδημαϊκής μόνο Θεολογίας.

Ολοκληρώνοντας τη σύντομη αναφορά μας στην ιστορική αυτή Θεολογική Σχολή, μαζί με τις ευχές μας για ορθή, σύντομη, δυναμική και αποδοτική επαναλειτουργία της, συνάπτουμε και τις ευχές μας για μακροημέρευση του νέου Οικουμενικού Πατριάρχου, απ τόν οποίο όλοι περιμένουν πολλά.»

Διαβάζοντας αυτό το κείμενο μετά από 25 χρόνια με χαρά διαπιστώνω ότι οι βασικές γραμμές του είτε παραμένουν επίκαιρες είτε δικαιώθηκαν από τα μέχρι τούδε γεγονότα.

Πρώτα απ' όλα πράγματι το έργο του Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου είναι μεγάλο τόσο σε έκταση όσο και σε ποιότητα. Με τις προσπάθειές του έχει κατορθώσει να φέρει την Ορθοδοξία στο επίκεντρο. Επί των ημερών του

διακηρύχθηκε η αγιότητα πολλών αγίων, συνεκλήθη με επιτυχία η Αγία και Μεγάλη Σύνοδος της Ορθοδόξου Εκκλησίας, ιδρύθηκαν πολλές νέες μητροπόλεις για την ευχερέστερη λειτουργία της ιεραποστολής και την αρτιότερη διαποίμανση των όπου γης Ορθοδόξων, χειροτονήθηκαν άξιοι και δυναμικοί ιεράρχες, διοργανώθηκαν συνέδρια παγκοσμίου κύρους, προστατεύονται καλύτερα τα δίκαια των ορθοδόξων της Τουρκίας, ανοίγουν ναοί και σχολεία σε περιοχές που ήταν κλειστά για δεκαετίες και άλλα πολλά.

Η επαναλειτουργία της Χάλκης, πράγματι, από την πρώτη στιγμή βρέθηκε στο επίκεντρο των προσπαθειών του. Δημοσιοποίησε το πρόβλημα προβάλλοντας την ανάγκη καταρτίσεως στελεχών του Οικουμενικού Πατριαρχείου και σε κάθε ευκαιρία θέτει το αίτημα της επαναλειτουργίας της, στο οποίο πλέον έχει συμπαραστάτες τη διεθνή κοινή γνώμη, ηγέτες κρατών, πολιτικούς και προσωπικότητες εντός και εκτός της Τουρκίας. Από τον Αύγουστο του 2011, με τη φροντίδα του Πατριάρχου, η Σχολή ζει μία έντυπωσιακή άνθιση με Ηγούμενο τον Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Προύσης κ. Ελπιδοφόρο, Καθηγητή της Θεολογικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης: επανδρώνεται με νέους μοναχούς, τελούνται οι ημερήσιες ακολουθίες, πραγματοποιούνται διεθνή συνέδρια, εμπλουτίζεται συντηρείται και ψηφιοποιείται με επιστημονικό τρόπο η πολύτιμη βιβλιοθήκη της, σχεδιάζεται ανανέωση των εγκαταστάσεών της με προσθήκη νέων χώρων, δέχεται πλήθος επισκεπτών μέσα σε ένα κλίμα έντονης εξωστρέφειας./Αν και οι Τουρκικές Κυβερνήσεις αναζητούν και βρίσκουν διάφορα προσκόμματα για να αποφύγουν την επαναλειτουργία της με όσα συμβαίνουν εκεί ένα σημαντικό μέρος αυτού του στόχου έχει ήδη επιτευχθεί.

Είχα τη χαρά να επισκεφθώ με όμιλο συσπουδαστών μου από την (τότε) Ανωτέρα Εκκλησιαστική Σχολή Αθηνών τη νήσο Χάλκη και την ιστορική Σχολή τον Απρίλιο του 1988. Στην επίσκεψη, μεταξύ άλλων καθηγητών, μας συνόδευε και ο απόφοιτος της Σχολής Καθηγητής Κωνσταντίνος Δεληκωνσταντής και μας υποδέχθηκε ο τότε Σχολάρχης της Μητρ. Σταυρουπόλεως Μάξιμος Ρεπανέλλης, μία αρχοντική μορφή. Ήδη η Σχολή ήταν «κλειστή» για 17 χρόνια. Τίποτα όμως δεν έδειχνε παρακμή η εγκατάλειψη. Ο ναός της Αγίας Τριάδος ήταν σε συνεχή χρήση, οι αίθουσες διδασκαλίας διατηρούνταν καθαρές και τακτοποιημένες, τα θρανία στη θέση τους, οι κοιτώνες περίμεναν τους μαθητές με τα κρεβάτια στρωμένα, οι τραπεζαρίες, σε άριστη κατάσταση, μας φιλοξένησαν με ζεστασιά, οι κήποι φροντισμένοι και θαλεροί, η βιβλιοθήκη έντυπωσιακή. Όλα σου έδιναν την εικόνα του «κολλεγίου» που ήταν ήσυχο και άδαιο από μαθητές για την περίοδο των καλοκαιρινών διακοπών και σε λίγες ημέρες θα έσφυζε και πάλι από ζωή και νεανικές φωνές.

Οι προσπάθειες του Οικουμενικού Πατριαρχείου και του Σχολάρχου Μαξίμου κατόρθωσαν να νικήσουν τον χρόνο. Η εμπειρία της επισκέψεως στη Χάλκη είναι αξέχαστη. Το όλο κλίμα, όπως σημείωνα και στο κείμενο του 1991, σε ωθεί να εργαστείς πνευματικά: να διαβάσεις, να μελετήσεις, να ερευνήσεις, αλλά και να συμμετάσχεις στις ακολουθίες της Μονής, να προσευχηθείς, να «δουλέψεις» τον εαυτό σου πνευματικά. Κάθε φορά που βλέπω πανεπιστημιακά ιδρύματα στο εξωτερικό με όμορφους κήπους, με ζωντανές φοιτητικές κοινότητες, με ανοιχτές και φιλικές βιβλιοθήκες και πολλά άλλα που λείπουν σε εμάς τους αποφοίτους των Ελληνικών Πανεπιστημίων ο νους μου τρέχει στη Χάλκη και σε αυτά που απήλαυσαν κατά το παρελθόν και θα απολαύσουν στο μέλλον όσοι φοιτήσουν σε αυτή.

Ευχή μας είναι επί των ημερών του Οικουμενικού μας Πατριάρχου, κ. κ. Βαρθολομαίου, ο οποίος ως φοιτητής ωφελήθηκε από τη Σχολή μα ως στέλεχός της και ως Οικουμενικός Πατριάρχης τόσα προσέφερε σε αυτή και τόσο την αγάπησε, να δοθεί επιτέλους η άδεια να λειτουργήσει και πάλι για να λάμψει όπως έλαμψε κατά το παρελθόν στον Ορθόδοξο και όχι μόνο κόσμο.

Καλή Μεγάλη Εβδομάδα!

Το κείμενο δημοσιεύθηκε στις σελίδες 32-34 του 44ου τεύχους του ηλεκτρονικού (πλέον) περιοδικού του Ζαχαρία Κουζούκα (e-Νήσος Κῶς), ο οποίος ανήσυχο πνεύμα προσπαθεί πάντα να πρωτοτυπεί και να ανοίγει δρόμους στην ενημέρωση.